

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

3ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 27 Οκτωβρίου 2022 με την εξής σύνθεση: Μιχαήλ Διαθεσόπουλος, Πρόεδρος, Μαρία Βύρρα Εισηγήτρια, Χρυσάνθη Χαραλαμποπούλου Μέλος.

Για να εξετάσει την από 23.9.2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ 1321/26.09.2022 προδικαστική προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «... ..» με διακριτικό τίτλο «... ..» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του ... (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά της εταιρείας «...» (εφεξής η «παρεμβαίνουσα»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή της, η προσφεύγουσα αιτείται την ακύρωση: α) Των Πρακτικών 1 έως 4 της Επιτροπής του Διαγωνισμού, β) Της υπ'αρ. .../25.08.2022 απόφασης της ... περί έγκρισης των Πρακτικών 1 και 2, γ) Της υπ'αρ. .../13.09.2022 απόφασης ... περί έγκρισης των Πρακτικών 3 και 4, καθ' ο μέρος αφενός έγιναν δεκτές οι προσφορές των εταιρειών, ..., ..., ..., και αφετέρου ανακηρύχθηκε ανάδοχος η εταιρεία

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή όπως προκύπτει από τον φάκελο της υπόθεσης για την άσκηση της προσφυγής καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 363 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και 5 παρ. 1 του π.δ. 39/2017 (ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... ύψους €1.065,00

δεσμευμένο όπως προκύπτει από την εκτύπωση της σχετικής σελίδας της Γ.Γ.Π.Σ.), το οποίο υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης επί της οποίας ασκείται η προσφυγή, 212.903,23€ άνευ ΦΠΑ.

2. Επειδή με την υπ' αριθμό .../2022 (αρ.πρωτ. .../25.07.2022) Διακήρυξη της αναθέτουσας αρχής προκηρύχθηκε ανοικτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου που θα αναλάβει την παροχή υπηρεσιών καθαρισμού των κτηρίων στα οποία στεγάζονται Υπηρεσίες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής, συνολικής εκτιμώμενης αξίας, διακοσίων εξήντα τεσσάρων χιλιάδων ευρώ 264.000,00€, συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24%.

3. Επειδή το πλήρες κείμενο της Διακήρυξης καταχωρήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ.) στις 26.07.2022 με ΑΔΑΜ ..., καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο προκείμενος διαγωνισμός έλαβε συστημικό αριθμό

4. Επειδή, στον εν λόγω διαγωνισμό μετείχαν, υποβάλλοντας προσφορά, οκτώ (8) οικονομικοί φορείς και δη η προσφεύγουσα εταιρεία, παρεμβαίνουσα, η εταιρεία «... ...», η εταιρεία «...», η εταιρεία «...», η εταιρεία «...», η εταιρεία «...» και η εταιρεία «...». Η προσφορά της τελευταίας εταιρείας απορρίφθηκε ήδη κατά το στάδιο αξιολόγησης των δικαιολογητικών συμμετοχής. Περαιτέρω, δυνάμει των υπ' αρ. .../25.08.2022 της υπ' αρ. .../13.09.2022 αποφάσεων της ... αφενός έγιναν δεκτές οι προσφορές των εταιρειών «...» (1^η σε σειρά μειοδοσίας και ανάδοχος), «... ...» (2^η σε σειρά μειοδοσίας), «... ...» (3^η σε σειρά μειοδοσίας), «...» (4^η σε σειρά μειοδοσίας), «...» (5^η σε σειρά μειοδοσίας), «...» (6^η σε σειρά μειοδοσίας) και «... ...» (7^η σε σειρά μειοδοσίας). Κατά των άνω αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στους συμμετέχοντες μέσω της «επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ στις 13.9.2022, στρέφεται η προσφεύγουσα με την υπό εξέταση προσφυγή της, αιτούμενη την ακύρωσή τους κατά τα ειδικώς αναφερόμενα στην προσφυγή της.

5. Επειδή η επίμαχη διαγωνιστική διαδικασία, ως εκ του αντικειμένου της, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης άνευ Φ.Π.Α. και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016, σύμφωνα με το άρθρ. 345 του ν. 4412/2016, η

δε Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

6. Επειδή, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή **(α)** έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον οι προσβαλλόμενες αποφάσεις κοινοποιήθηκαν στους συμμετέχοντες μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 13.9.2022 και η προσφυγή κατατέθηκε στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στις 23.9.2022, ήτοι κατατέθηκε εντός της προβλεπόμενης δεκαήμερης προθεσμίας από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης, **(β)** ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του Π.Δ. 39/2017 και **(γ)** κοινοποιήθηκε στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. από τη προσφεύγουσα με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016, και την παρ. 1 εδ. α του άρθρου 4 και την παρ. 2 του άρθ. 8 του Π.Δ. 39/2017.

7. Επειδή, μετ' εννόμου συμφέροντος ασκείται η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή, καθώς η προσφεύγουσα, καταταγείσα δεύτερη σε σειρά μειοδοσίας, θεμελιώνει το έννομο συμφέρον της στο γεγονός ότι μη νομίμως, κατά τους ισχυρισμούς της, κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά και αναδείχθηκε προσωρινή ανάδοχος η παρεμβαίνουσα ματαιώνοντας την προσδοκία της ίδιας, εκ του γεγονότος ότι ήταν η αμέσως επόμενη στην σειρά μειοδοσίας, να αναδειχθεί ανάδοχος της σύμβασης. Περαιτέρω, μετ' εννόμου συμφέροντος στρέφεται κατά των λοιπών εταιρειών, αφού η ζημία της ερείδεται στην τυχόν παράνομη συμμετοχή τρίτων στον διαγωνισμό και στο επιδιωκόμενο όφελος από την απόρριψη της προσφοράς του (βλ. ΕΑ ΣτΕ 1216/2006, πρβλ ΕΑ ΣτΕ 512/2002, 517/2001), επιδιώκοντας ευλόγως να της ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση.

8. Επειδή η αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 365 της παρ. 1 του Ν. 4412/2016, κοινοποίησε μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ την προσφυγή στις 26.09.2022 στους συμμετέχοντες και θιγόμενους από τυχόν αποδοχή τους, προκειμένου να λάβουν γνώση και να ασκήσουν ενδεχομένως το δικαίωμα παρέμβασής τους.

9. Επειδή, η παρεμβαίνουσα κατέθεσε στις 05.10.2022, ήτοι εμπροθέσμως, μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού, την με ίδια ημερομηνία παρέμβασή της, για την οποία θεμελιώνει άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον, καθώς η

προσφορά της έχει κριθεί αποδεκτή και έχει ανακηρυχθεί ανάδοχος και ως εκ τούτου, επιδιώκει τη διατήρηση της προσβαλλόμενης.

10. Επειδή, με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 Ν. 4912/2022 (ΦΕΚ Α' 59/17.03.2022), με έναρξη ισχύος κατ' άρθρο 30 του ίδιου Νόμου από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η «Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ)» του Ν. 4412/2016 (Α' 147) μετονομάστηκε σε «Ενιαία Αρχή Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ)», ενώ με τη διάταξη του άρθρου 17 παρ. 2 Ν. 4912/2022 ορίστηκε ότι *«μέχρι την έκδοση της πράξης διορισμού Προέδρου και τουλάχιστον έξι (6) Συμβούλων της Ενιαίας Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων του άρθρου 347 του ν. 4412/ 2016 και τη συγκρότηση Κλιμακίων σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 353 και την περ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 356 του ν. 4412/2016, οι εκκρεμείς ενώπιον της Αρχής διαδικασίες εξέτασης προδικαστικών προσφυγών συνεχίζονται και ολοκληρώνονται από τα Κλιμάκια με τη σύνθεση που έχουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος»*. Κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του παρόντος Κλιμακίου της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις και τις διατάξεις των άρθρων 365 Ν. 4412/2016, 13 ΠΔ 39/2017 όπως ισχύουν.

11. Επειδή η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε εμπρόθεσμα στις 06.10.2022 στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. το με αριθμ. πρωτ. 309436/06.10.2022 έγγραφο απόψεων της επί της προσφυγής. Τις άνω απόψεις της, η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε στις 06.10.2022 μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ και στους συμμετέχοντες.

12. Επειδή με τον πρώτο λόγο της προδικαστικής προσφυγής της, η προσφεύγουσα αιτείται την ακύρωση των προσβαλλόμενων αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, κατά το μέρος που κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά της παρεμβαίνουσας και αναδείχθηκε αυτή ανάδοχος, διότι κατά τους ισχυρισμούς της πρώτης, εκείνη υπολόγισε παράνομα το εργατικό κόστος (μικτές αποδοχές και εργοδοτικές εισφορές) σε ύψος χαμηλότερο του νομίμου.

13. Επειδή, αναφορικά με τον πρώτο λόγο της προσφυγής, με βάση τα στοιχεία του φακέλου και επί τη βάση των εκατέρωθεν προβαλλόμενων ισχυρισμών, λεκτέα είναι τα εξής: Καταρχάς οι οικείοι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας είναι απορριπτέοι ως αόριστοι, διότι η προσφεύγουσα δεν

Αριθμός απόφασης: 1612/2022

προσάπτει κανένα συγκεκριμένο σφάλμα στους υπολογισμούς της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας. Αντίθετα, απλώς παραθέτει μια σειρά δικών της υπολογισμών που καταλήγουν στο κατ' αυτήν νόμιμο εργατικό κόστος, χωρίς πάντως να επικαλείται, πόσο μάλλον να αποδεικνύει ότι υπάρχει συγκεκριμένο σφάλμα στον υπολογισμό που έκανε η παρεμβαίνουσα, το οποίο να έχει ως αποτέλεσμα το συνολικό εργατικό κόστος να είναι κατώτερο του νομίμου. (Διοικ. Εφ. Θεσ/κης 70/2021, ΑΕΠΠ 940,941/2022, 226/2022). Κατά δεύτερον οι οικείοι αριθμητικοί υπολογισμοί στους οποίους προβαίνει η προσφεύγουσα εμπεριέχουν σφάλματα ως προς τον τρόπο υπολογισμού. Και αυτό διότι η προσφεύγουσα αφενός παρέβλεψε όρο της Διακήρυξης (σελ. 53), ο οποίος ορίζει πως: *«Οι εργασίες καθαρισμού θα γίνονται σε όλα τα κτήρια σε καθημερινή βάση από Δευτέρα έως και Παρασκευή, εκτός των αργιών»*, υπολογίζοντας για το διάστημα από 01.01.2023 έως 30.04.2023 85 ημέρες (σελ. 10 προσφυγής) αντί των 83 για επί των οποίων υπολογίζονται οι ώρες παροχής των υπηρεσιών και αφετέρου για το «Κτίριο 11 Δημοκρατίας 2» υπολόγισε εργατικό κόστος για όλες τις ημέρες της εβδομάδας παρόλο που ρητά σε όρο της Διακήρυξης (σελ. 70) προβλέπεται ρητά πως οι υπηρεσίες καθαρισμού θα παρέχονται *«Τρεις φορές την εβδομάδα»*. Περαιτέρω, από την οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας προκύπτει ότι εκείνη υπολόγισε ορθά το ωρομίσθιο για την περίοδο 01.09.2022 έως 31.12.2022, αφού σε αυτήν τη περίοδο δεν περιλαμβάνεται δώρο Πάσχα και για την περίοδο 01.01.2023 έως 30.4.2023, αφού σε αυτήν την περίοδο δεν περιλαμβάνεται δώρο Χριστουγέννων. Περαιτέρω, όσον αφορά στις εργοδοτικές εισφορές η παρεμβαίνουσα: α) Για τις ασφαλιστικές εισφορές του εργοδότη για κωδικό 3129 μειωμένη απασχόληση (μικτά) υπολόγισε 22,77% από 01.09.2022 έως 31.12.2022 και β) Για τις ασφαλιστικές εισφορές του εργοδότη για κωδικό 3129 μειωμένη απασχόληση (μικτά) υπολόγισε 24,56% από 01.01.2023. Συνεπώς ο οικείος λόγος της προσφυγής είναι απορριπτέος.

14.Επειδή, η προσφεύγουσα με το α' σκέλος του δεύτερου λόγου της προσφυγής βάλλει κατά των προσφορών των εταιρειών «...», «...», ισχυριζόμενη πως όλες οι ως άνω εταιρείες υπολόγισαν ασυνήθιστα χαμηλό και προδήλως παράνομο διοικητικό κόστος, αφού η πρώτη δήλωσε συνολικό διοικητικό κόστος 720,00 ευρώ, η δεύτερη 240,00 ευρώ και η τρίτη 200,00

ευρώ. Περαιτέρω, με το β' σκέλος του δεύτερου λόγου της προσφυγής βάλλει κατά των εταιρειών «...», «... ...» και «...», «...», ισχυριζόμενη πως το κόστος των αναλωσίμων δεν επαρκεί για να καλύψει χαρτικά, υλικά και αναλώσιμα της επίδικης σύμβασης. Κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, οι προσφορές των ανωτέρω εταιρειών έπρεπε να απορριφθούν, άλλως να κληθούν σε εξηγήσεις.

15. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή, μετά το άνοιγμα των οικονομικών προσφορών, έχει κατ' αρχήν διακριτική ευχέρεια, κατ' εκτίμηση ιδίως της απόκλισης της οικονομικής προσφοράς εκάστου διαγωνιζομένου από την προϋπολογισθείσα δαπάνη του έργου, αλλά και σε συνδυασμό με τις λοιπές υποβληθείσες οικονομικές προσφορές να χαρακτηρίσει συγκεκριμένη οικονομική προσφορά ως ασυνήθιστα χαμηλή, πλην όμως, υποχρεούται πριν απορρίψει την προσφορά αυτή να ζητήσει από τον προσφέροντα να αποδείξει την αξιοπιστία και τη σοβαρότητα της οικονομικής προσφοράς του, ζητώντας τις διευκρινίσεις που εκείνη κρίνει σκόπιμες, να εκτιμήσει την ορθότητα και το λυσιτελές των εξηγήσεων που παρείχε ο ενδιαφερόμενος και να εκδώσει αιτιολογημένη απόφαση σχετικά με την απόρριψη ή μη της οικονομικής προσφοράς (πρβ. απόφαση ΠΕΚ της 25ης Φεβρουαρίου 2003 στην υπόθεση T-4/2001, Renco SpA, σκ. 75 και 76, απόφαση ΔΕΚ της 27ης Νοεμβρίου 2001 στις υποθέσεις C-285/1999 και C-286/1999, Impresa Lombardini SpA- Impresa Generale de Costruzioni και Impresa Ing. Mantovani SpA, σκ. 53-55, Ε.Σ. Τμ. VI 525/2018, 2998, 19/2014, 3202, 2752, 584/2011, Ε' Κλιμ. 387/2018, πρβλ. ΣτΕ 1425/2005, Ε.Α. ΣτΕ 45/2008, 1159/2007). Επισημαίνεται, ότι η έννοια της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς δεν αποδίδεται ρητά από τις διατάξεις της ανωτέρω Οδηγίας, ούτε προβλέπεται από την κείμενη εθνική νομοθεσία ο τρόπος υπολογισμού του ανωτάτου ορίου, πέραν του οποίου υφίσταται ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά, αφού δεν έχει εισέτι θεσμοθετηθεί μηχανισμός εξεύρεσης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών (πρβλ. Ε.Σ. Ε' Κλ. 169/2019, 13/2015, πρβλ. προσχέδιο εγκυκλίου με θέμα «Εξειδίκευση των όρων χαρακτηρισμού μίας οικονομικής προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής και για την εκτίμηση των παρεχομένων εξηγήσεων» που γνωστοποιήθηκε το Φεβρουάριο 2017 ουδέποτε όμως οριστικοποιήθηκε). Ως αόριστη, συνεπώς, αξιολογική έννοια (βλ. Ε.Σ. Τμ. Μείζονος Επταμελούς Συνθέσεως 1077/2016), καθορίζεται

συγκεκριμένα σε κάθε σύμβαση, σε σχέση με το αντικείμενο που αποτελεί το περιεχόμενό της (βλ. απόφ. ΔΕΕ της 29.3.2012, C-599/10, SAG ELV Slovensko a.s., σκ. 29-30, απόφ. της 18.12.2014, C-568/13, Azienda Ospedaliero-Universitaria di Careggi-Firenze, σκ. 50, της 19.10.2017, C-198/16, Agriiconsulting Europe SA, σκ. 29, πρβ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Agriconsulting Europe κατά Επιτροπής, T-570/13, σκ. 55). Ο τρόπος, πάντως, υπολογισμού του κατωφλίου της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς για λόγους διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης των συμμετεχόντων πρέπει να είναι αντικειμενικός και να μην εισάγει δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος μερικών από τους συμμετέχοντες (βλ. Ε.Σ. Ε' Κλ. 383/2017). Σε κάθε περίπτωση, η ενεργοποίηση του μηχανισμού του άρθρου 88 του ν.4412/2016, ήτοι η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ελέγχει τη σοβαρότητα μιας προσφοράς, εξαρτάται, στο παρόν στάδιο που δεν έχει εισέτι θεσμοθετηθεί μηχανισμός εξεύρεσης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, από την προηγούμενη ύπαρξη αμφιβολιών ως προς την αξιοπιστία και τη φερεγγυότητα της προσφοράς, λαμβανομένου υπόψη ότι το ως άνω άρθρο έχει ως κύριο σκοπό να μην αποκλείεται προσφέρων από τη διαδικασία χωρίς να του έχει δοθεί η δυνατότητα να δικαιολογήσει το περιεχόμενο της προσφοράς του η οποία φαίνεται υπερβολικά χαμηλή. Οι δε ως άνω αμφιβολίες δύνανται να εγείρονται είτε κατόπιν ενστάσεων, προσφυγών κλπ από τους λοιπούς συμμετέχοντες, είτε και αυτεπαγγέλτως από την αναθέτουσα αρχή, μετά από μία εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές «φαίνονται» υπερβολικά χαμηλές. Συνεπώς, μόνον εφόσον προκύπτουν τέτοιες αμφιβολίες οφείλει η αναθέτουσα αρχή να ζητήσει τις προσήκουσες διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της προσφοράς, προτού, ενδεχομένως, την απορρίψει. Αντιθέτως, στην περίπτωση που μια προσφορά δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή το εν λόγω άρθρο δεν εφαρμόζεται (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 6ης Ιουλίου 2005, TQ3 Travel Solutions Belgium κατά Επιτροπής, T-148/04, σκ. 49-50, της 11ης Μαΐου 2010, PC-Ware Information Technologies κατά Επιτροπής, T-121/08, σκ. 72, της 5ης Νοεμβρίου 2014, Computer Resources International (Luxembourg) κατά Επιτροπής, T-422/11, σκ. 57, της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, European Dynamics Luxembourg και Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T-698/14, σκ. 59, της 26ης Απριλίου 2018, European Dynamics Luxembourg SA,

Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-752/15, σκ. 69 και της 4ης Ιουλίου 2017 European Dynamics Luxembourg SA, Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ, European Dynamics Belgium SA κατά Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, T-392/15 σκ. 85). Επομένως, το άρθρο 88 του ν. 4412/2016 υποχρεώνει την αναθέτουσα αρχή σε ένα πρώτο στάδιο να εξετάσει εάν οι υποβληθείσες προσφορές περιέχουν ένδειξη ικανή να δημιουργήσει την υποψία ότι ενδέχεται να είναι υπερβολικά χαμηλές. Αν οι υποβληθείσες προσφορές δεν περιέχουν τέτοια ένδειξη και, κατά συνέπεια, δεν φαίνονται υπερβολικά χαμηλές, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνεχίσει την διαδικασία σύναψης της σύμβασης (πρβ. προαναφερθείσες απόφ. T-392/15, σκ. 88 και T-752/15, σκ. 71). Έχει, δε, κριθεί ότι τέτοιες ενδείξεις δεν υφίστανται όταν: α) το αντικείμενο της σύμβασης είναι τέτοιο, ώστε είναι συνήθης η υποβολή προσφορών με υψηλές εκπτώσεις, τούτο δε προκύπτει κι από τις προσφορές που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο παρεμφερών διαγωνισμών, ως ισχύει εν προκειμένω με τις υπηρεσίες καθαρισμού, β) αναπτύχθηκε επαρκής ανταγωνισμός, πολλοί δε εκ των υποψηφίων οικονομικών φορέων προσέφεραν, ομοίως, χαμηλή προσφορά ή χαμηλό ποσό συγκεκριμένου κονδυλίου που πλήττεται, με αποτέλεσμα η προσφερόμενη τιμή σε υποβληθείσα προσφορά να μην είναι σημαντικά χαμηλότερη από εκείνη που προσφέρεται με τις λοιπές προσφορές ή από τη συνήθη αγοραία τιμή και γ) δεν υποβλήθηκαν ενστάσεις, ώστε να δημιουργηθούν στην αναθέτουσα αρχή αμφιβολίες ως προς τη φερεγγυότητα της υποβληθείσας προσφοράς (βλ. Ε.Σ. Τμ. VI 525/2018, 2028/2017, 3335, 2980/2015, πρβ. Ε.Σ. Ε΄ Κλ. 383/2017, ΔΕΦΑΘ 217/2013). Επομένως, η έκταση της υποχρέωσης αιτιολόγησης την οποία υπέχει η αναθέτουσα αρχή σε περίπτωση που εκτιμά ότι η επιλεγείσα προσφορά δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή είναι περιορισμένη, αφού η αναθέτουσα αρχή οφείλει, ως προελέχθη, να προβεί μόνο σε εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του εάν οι προσφορές είναι υπερβολικά χαμηλές. Στο πλαίσιο αυτό, η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να εκθέτει λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους ορισμένη προσφορά δεν φαίνεται, κατά την άποψή της, υπερβολικά χαμηλή δεν συμβαδίζει με τη διάκριση μεταξύ των δύο σταδίων της εξέτασης των

ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών (πρβ. προαναφερθείσες απόφ. Τ-392/15, σκ. 92, Τ-752/15 σκ. 74, και ως προς τα στάδια εξέτασης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών βλ. Ζ' Κλιμ. 367/2017).

16. Επειδή αναφορικά με το δεύτερο λόγο της προσφυγής λεκτέα είναι τα εξής: Καταρχάς στο πλαίσιο κρίσης περί ασυνήθιστα χαμηλού προσφοράς, δεν αρκεί για τη στοιχειοθέτηση υπέρβασης άκρων ορίων ή πλημμελούς αιτιολογίας της εκ της αναθέτουσας εκτιμητικής κρίσης περί μη ασυνήθιστα χαμηλού, η απλή παρουσίαση ενός σεναρίου κόστους που προφανώς ερείδεται επί σειράς υποθέσεων, πράγμα που θα διεύρυνε άλλωστε υπερβολικά το πεδίο της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, αλλά είτε η διαμονοσήμαντων και ανεπίδεκτων ευλόγου εναλλακτικής στοιχείων, απόδειξη όλως ανέφικτου ή οριακού της βιωσιμότητας της καθ' ης προσφοράς είτε η κατάδειξη του ιδιαιτέρως χαμηλού αυτής, βάσει συγκριτικών, ιστορικών και διαχρονικών στοιχείων επί αντιστοίχων συμβάσεων παρομοίων απαιτήσεων και επί των κρατούντων στην αγορά δεδομένων. Επομένως, ο προσφεύγων, που άλλωστε φέρει το βάρος ορισμένης επίκλησης και απόδειξης των ισχυρισμών του, ουδόλως αποδεικνύει πλημμέλειες της αιτιολογίας της προσβαλλομένης, αλλά ούτε αποδεικνύει το τυχόν αδικαιολόγητα χαμηλό της προσφοράς του παρεμβαίνοντος και των λοιπών συμμετεχουσών εταιρειών ούτε καν, στοιχειοθετεί δια δεδομένων ανεξάρτητων από εναλλακτικά στοιχεία διάρθρωσης πηγών κόστους και από μη αναγκαία εφαρμόσιμες σε κάθε περίπτωση, υποθέσεις της εξ αυτού προτεινόμενης κοστολόγησης, το ιδιαιτέρως, ασυνήθιστα και μη εύλογα χαμηλό της προσφοράς του παρεμβαίνοντος και των λοιπών συνδιαγωνιζόμενων εταιρειών (349/2021 ΑΕΠΠ). Κατά δεύτερον εν προκειμένω, η προσφεύγουσα, αμφισβητώντας τη νομιμότητα αποδοχής της οικονομικής προσφοράς των ανωτέρω συμμετεχουσών εταιρειών, επιχείρησε να τεκμηριώσει τους σχετικούς ισχυρισμούς της, αναφερόμενη σε υποθετικούς και αυθαίρετους υπολογισμούς. Ειδικότερα, προβλήθηκε ότι το κόστος υλικών και αναλώσιμων που ανέφεραν στην οικονομική προσφορά τους οι εν λόγω εταιρείες ως απαραίτητο για την εκτέλεση της προς ανάθεση σύμβασης, είναι υπερβολικά χαμηλό, κατ' επίκληση της κοινής πείρας και λογικής. Όμως, με την προδικαστική προσφυγή δεν γίνεται επίκληση συγκεκριμένων αριθμητικών δεδομένων προς κοστολόγηση των ανωτέρω στοιχείων, σε συσχέτιση με την

προϋπολογισθείσα δαπάνη του διαγωνισμού, καθώς και με τυχόν απόκλιση των επιμέρους τιμών της οικονομικής προσφοράς των εν λόγω εταιρειών από τις κρατούσες στην αγορά οικείες τιμές (362/2021 ΔιοικΕφ.Αθ). Κατά συνέπεια, δεν συνιστούν ικανά και πρόσφορα στοιχεία για τη στοιχειοθέτηση της υπέρβασης των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας της αναθέτουσας αρχής, όσον αφορά την εκτίμησή της ότι η οικονομική προσφορά των εταιρειών αυτών φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, ενόψει του ότι στην ίδια οικονομική προσφορά των ως άνω εταιρειών, πάντως, προβλέπεται κάποιο περιθώριο κέρδους, που ανάγεται στις επιχειρηματικές επιλογές των συγκεκριμένων εταιρειών. (ΕΑ ΣΤΕ 108/2014). Ενόψει των εκτεθέντων στην παρούσα σκέψη ο δεύτερος λόγος της προσφυγής είναι απορριπτέος.

17. Επειδή, με τον τρίτο λόγο της προσφυγής η προσφεύγουσα ισχυρίζεται πως οι εταιρείες «...», «...» και «... ...» υπολόγισαν τις εργοδοτικές εισφορές με βάση ποσοστό 22,77%, δηλαδή το ποσοστό εισφορών του έτους 2022 για όλο το χρονικό διάστημα της σύμβασης και για το έτος 2023.

18. Επειδή, αναφορικά με τον τρίτο λόγο της προσφυγής, λεκτέα είναι τα εξής: Η προσφεύγουσα όλως αορίστως και αναποδείκτως προβάλλει τους οικείους ισχυρισμούς, κατ' επίκληση μόνον του νομοθετικού πλαισίου και νομολογίας, χωρίς να προβάλλει ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς ούτε αριθμητικούς υπολογισμούς ως προς την πλημμέλεια της κοστολόγησης της προσφοράς των συγκεκριμένων εταιρειών. Άλλωστε, ο προσφεύγων ήταν αυτός που έφερε το βάρος ορισμένης επίκλησης και απόδειξης και δη, ήδη δια της προσφυγής του, των προϋποθέσεων που απαιτούνταν για τη στήριξη των αιτιάσεων του, αντίθετη δε ερμηνεία καταλήγει σε απαράδεκτη μεταβολή του βάρους απόδειξης εις βάρος του καθ' ου και χωρίς δυνατότητα, δεδομένης της προβολής δια υπομνήματος, εκ μέρους του αντίκρουσης (1256,1257,1258,1259/2022 ΕΑΔΗΣΥ, σελ. 129). Ενόψει των εκτεθέντων στην παρούσα σκέψη ο οικείος λόγος της προσφυγής είναι απορριπτέος.

19. Επειδή, με τον τέταρτο λόγο της προσφυγής της η προσφεύγουσα βάλλει κατά της προσφοράς της εταιρείας «... ...» καθώς, κατά τους ισχυρισμούς της πρώτης, η εν λόγω εταιρεία δεν υπολόγισε εργατικό κόστος για τις επίσημες αργίες.

20. Επειδή, αναφορικά με τον τέταρτο λόγο της προσφυγής, λεκτέα είναι τα εξής: Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται αόριστα και αναπόδεικτα, χωρίς να αναφέρει καν ποιες είναι οι υποχρεωτικές αργίες και ποιες είναι οι ημέρες των αργιών, που κατά τους ισχυρισμούς της, θα λαμβάνουν αμοιβή οι εργαζόμενοι, χωρίς να προβάλλει ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς ούτε αριθμητικούς υπολογισμούς ως προς την πλημμέλεια της κοστολόγησης της προσφοράς της συγκεκριμένης εταιρείας. Άλλωστε, ο προσφεύγων ήταν αυτός που έφερε το βάρος ορισμένης επίκλησης και απόδειξης και δη, ήδη δια της προσφυγής του, των προϋποθέσεων που απαιτούνταν για τη στήριξη των αιτιάσεων του, αντίθετη δε ερμηνεία καταλήγει σε απαράδεκτη μεταβολή του βάρους απόδειξης εις βάρος του καθ' ου και χωρίς δυνατότητα, δεδομένης της προβολής δια υπομνήματος, εκ μέρους του αντίκρουσης (1256,1257,1258,1259/2022 ΕΑΔΗΣΥ, σελ. 129). Ενόψει των εκτεθέντων στην παρούσα σκέψη ο οικείος λόγος της προσφυγής είναι απορριπτέος.

21. Επειδή κατόπιν των ανωτέρω η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί. Να γίνει δεκτή η παρέμβαση.

22. Επειδή, σε συνέχεια της ανωτέρω σκέψης, πρέπει να καταπέσει το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα, κατά τις διατάξεις του άρθρων 363 του ν. 4412/2016 και 5 του π.δ. 39/2017.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή.

Δέχεται την παρέμβαση.

Ορίζει την κατάπτωση του παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 27 Οκτωβρίου 2022 και εκδόθηκε στις 16 Νοεμβρίου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΔΙΑΘΕΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΡΑΝΤΙΔΟΥ